

Prof. Dr. René A.C. Hoksbergen

Adoptie-expert
Hartmanlaan 20, 3768 XH Soest
Tel. 035 6018069
r.a.c.hoksbergen@uu.nl
www.adoptionhoksbergen.com

Tweede Kamer der Staten Generaal
Mr. A.E.A.J. Hessing-Puts
cie.vj@tweedekamer.nl

Soest, 5 mei 2017

Betreft: reactie op rapport *Bezinning op Interlandelijke Adoptie* van de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming.

Korte terugblik

Eind jaren vijftig kwamen uit Griekenland de eerste interl. adoptiekinderen. In de jaren zeventig ontstond een hausse aan betrokken idealistische ouders, vaak met eigen kinderen (40% van de ouders), geraakt door berichten over kinderen in nood. In de jaren tachtig ontstonden de eerste aarzelingen vanwege grote opvoedkundige problemen en berichten over kinderhandel. Nog weer later kwamen er klachten van adoptieouders en geadopteerden over onjuiste achtergrondgegevens. Verder weigerden veel landen mee te helpen met de zoektocht naar bio-ouders.

Ongeveer 95% van de ouders is nu ongewenst kinderloos. Het aantal adoptieouders is *minder dan 15%* van wat het ooit was. Er bleef sprake van grote inzet van de meeste adoptieouders voor de zorg van hun adoptiekind.¹

Uitgangspunten van de commissie

Deze eeuw verscheen een aantal rapporten en adviezen over het complexe fenomeen interl. adoptie. Er werden t.a.v. wetgeving, procedures en werkwijze, kleine verbeteringen aangebracht. Omdat deze onvoldoende zijn voor oplossing van ernstige knelpunten verscheen het voorliggende rapport met haar op micro- en macroniveau gehanteerde benadering van belang van het kind. Het macro-niveau is uitgangspunt bij de uiteindelijke keuze van de toekomst van interl. adoptie.

De cie. meent evenwel dat er op microniveau sterke argumenten zijn vóór interlandelijke adoptie. Naast argumenten vóór zijn er m.i. echter ook op micro-niveau belangrijke argumenten tegen.

Hechting en identiteit

Ter toelichting iets over onderling de samenhangende begrippen hechting en identiteit. Adoptiekinderen zouden zich over het algemeen bevredigend hechten aan hun adoptieouders. Echter naarmate de kinderen ouder zijn bij aankomst verloopt het proces van *hechting* minder gemakkelijk. Als geadopteerden in de puberteit komen en daarna, wordt de *identiteit* steeds belangrijker. Zij willen antwoord op de vraag wie ze zijn, waarom afgestaan, waarom geadopteerd in een ver buitenland bij volkomen vreemde mensen. *Etnische wortels* en de worsteling met *twee culturele loyaliteiten* (de Nederlandse en die van land van herkomst) zijn voor hen bepalend voor de vorming van een stabiele en bevredigende identiteit. Bij het merendeel der interlandelijke geadopteerden zien we in meer of mindere mate de worsteling met hun identiteit. Tegelijk legt dit een grote druk op de mogelijk nog bevredigende hechting met de adoptieouders. Van de laatsten wordt dan veel begrip en tolerantie verwacht.

¹ Zie R.A.C. Hoksbergen (2012). *Kinderen die niet konden blijven. Zestig jaar adoptie in beeld*.

Aandacht voor nazorg ontbreekt

De commissie heeft over de *verbetering van de nazorg* geen concreet advies uitgebracht. Bij veel geadopteerden heeft de worsteling met hun achtergrond, het afgestaan zijn en vaak negatieve gebeurtenissen in land van herkomst, waaronder (ernstige) verwaarlozing en mishandeling, effecten op hun persoonlijkheid en hun gedrag. Adoptieouders worden hiermee vrijwel vanaf het begin van plaatsing van het kind belast. Zowel adoptieouders als geadopteerden doen daarom een relatief groot beroep op hulpverlening. Deze is in Nederland niet of onvoldoende effectief aanwezig. Al decennia is hierop bij betreffende ministeries gewezen. De ontbrekende of ineffektieve hulpverlening leidt bij sommige geadopteerden tot relatief meer (ernstige) gedragsproblemen, onmaatschappelijke gedrag en zelfs ernstige criminaliteit.

Adoptie ter vervulling van de kindervens

Adoptie heeft zich de laatste decennia op de eerste plaats ontwikkeld tot een mogelijkheid voor *vervulling kindervens*. In verschillende rapporten blijken belangen van aspirant-ouders te overheersen, zij kunnen zich het duidelijkst laten horen. Met het belang van het kind heeft dit weinig te maken. Waar de cie. opmerkt dat een kind kan opgroeien in een welvarend land, stelt zij opgroeien in een westers land per definitie boven het opgroeien in het betreffende land van herkomst. De etnische en loyaliteitsworsteling zijn m.i echter van veel essentiëler van belang voor het welbevinden van een individu. Interlandelijke adoptie verhoudt zich negatief t.a.v. art. 8 van het IVRK: Het kind heeft recht zijn of haar identiteit te behouden... en t.a.v. art. 30 Een kind heeft het recht zijn of haar eigen cultuur te beleven...

Hier hoort m.i. bij, dat het *recht op kennis van de genetische herkomst als grondrecht* van de mens internationaal wordt erkend, aanvaard en uitgevoerd. Nederland dient dit recht in de Grondwet op te nemen. Hiervoor wordt al vele jaren gepleit.

Ik kan mij vinden in de aanbevelingen van RSJ:

1. Veel meer aandacht te besteden aan de situatie van kinderen in betreffende landen, situaties voor kinderen in kindertehuizen helpen verbeteren; de lokale adoptie bevorderen (India is een goed voorbeeld hiervan. Daar zijn nu wachtlijsten van aspirant-adoptieouders); onderzoeken of een ter adoptie voorgesteld kind niet heel goed in het land kan blijven (een enkele Ned. bemiddelaar doet dit); of er een goed pleeggezin kan worden gevonden; e.d.
2. Direct adopties uit China, V.S. en Europese landen stoppen om de door de cie. aangegeven redenen.
3. Interlandelijke adoptie uit de particuliere diensten te halen en bij de overheid onder te brengen.

Hier pleit ik nogmaals voor invoering van een specifiek *systeem van professionele nazorg en deskundige begeleiding van adoptieouders en geadopteerden*. Dit is voor de bijna 40.000 buitenlandse en 18.000 Nederlandse geadopteerden en hun adoptiefamilies ten dringendste noodzakelijk.

René Hoksbergen
(emeritus hoogleraar)